

Doğma, canım-varlığım qədar
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qibləgahımdır

Ilham Aliyev

Qəzet 1921-ci
ildən çıxır

ŞƏRQ qapısı

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Sayı: 70 (21.731)

14 aprel 2017-ci il, cümə

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

www.serqqapisi.az

Qiyməti 20 qəpik

Rəsmi xronika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 13-də Ukraynanın Kiyev Şəhər Dövlət Administrasiyasının başçısı Vitali Kliçkonu qəbul edib.

Kiyev Şəhər Dövlət Administrasiyasının başçısı Vitali Kliçko ilə bu yaxınlarda Münxendəki görüşünü xatırlayan dövlətimizin başçısı onun Azərbaycana səfərinin maraqlı keçəcəyinə, ölkələrimiz, o cümlədən Bakı ilə Kiyev arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Əməkdaşlıq və qarşılıqlı təcrübə üçün yaxşı perspektivlərin olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı İlham Əliyev Vitali Kliçkonun bu səfərinin həmkarları ilə görüşmək, paytaxtımızda gedən inkişaf prosesləri və Bakıda inşa olunan idman obyektləri ilə yaxından tanış olmaq üçün imkan yaratdığını deyib.

Azərbaycana səfərindən böyük məmnunluq hissi keçirdiyini bildiren Kiyev Şəhər Dövlət Administrasiyasının başçısı Vitali Kliçko Bakıda uzun müddət olmadığını və paytaxtımızın gözəlliyinin onda dərin təəssürat yaratdığını vurğulayıb. O, bu səfəri ilə bağlı ölkələrimiz, eləcə də Bakı ilə Kiyev arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi baxımından böyük hazırlıq işlərinin görüldüyünü deyib.

Yeni Azərbaycan Partiyası şəhər və rayon təşkilatlarının şura iclaslarında görülmüş işlər müzakirə olunub

Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Şəhər Təşkilatının şura iclasında təşkilatın sədri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı Elman Cəfərlin məruzəsi dinlənilib.

Bildirilib ki, bu il mart ayının 16-da keçirilən Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatı Siyasi Şurasının iclasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri, Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatının Sədri cənab Vasif Talıbov Azərbaycanın bugünkü inkişaf səviyyəsinə çatmasında Yeni Azərbaycan Partiyasının böyük xidmətləri olduğunu diqqətə çatdırıb. Ali Məclisin Sədri deyib: **"Partiyamızın dünənə quruculuq, bu günə isə yaradıcılıq tarixidir"**.

Qeyd olunub ki, 2017-ci il yanvarın 1-nə olan məlumata görə, partiyanın Naxçıvan Şəhər Təşkilatı üzvlərinin sayı 16 min 52 nəfər idisə, ötən müddətdə onların sayı 168 nəfər artıb və hazırda şəhər təşkilatının əhatə etdiyi 150 ilk partiya təşkilatı ətrafında 16 min 220 üzvü birləşdirib. Ötən müddətdə partiyaya 234 yeni üzv qəbul edilib. Partiya üzvlərinin 8 min 469-nu qadınlar, 9 min 193-nü 19-35 yaşlı gənclər təşkil edir. İlin ilk üç ayı ərzində partiya sıralarına qəbul olunanların 130-nu qadınlar, 189-nu 30 yaşadək gənclər təşkil edir. Yeni qəbul olunan partiya üzvlərinin siyasi-ideoloji hazırlığı xüsusi diqqət mərkə-

zində saxlanılıb, onlarla bir neçə mərhələdə iş aparılıb.

Elman Cəfərlin vurğulayıb ki, partiya üzvlüyünə qəbul məsələsində bundan sonra da keyfiyyət amilinin rəhbər tutulması davam etdirilərək gənclər arasında ideyasiyası işi gücləndirməklə nümünəvi və bəcaırlıqlı gənclərin partiya sıralarına fəal cəlb olunması prioritet istiqamət təşkil edəcək. Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Şəhər Təşkilatının hər ay keçirilən idarə heyəti və üç ayda bir dəfə keçirilən şura iclaslarında ilk partiya təşkilatlarının hesabatları dinlənəcək və müvafiq qərarlar qəbul ediləcəkdir. Bundan başqa, təşkilatın şura və idarə heyəti üzvlərinin ilk təşkilatların keçirdiyi tədbirlərdə daha fəal iştirakı təmin ediləcək, üzvlərlə bilavasitə görüşlər keçiriləcəkdir. Qadınlar Şurasının və Gənclər Birliyinin fəaliyyətini daha da gücləndirmək və partiya işinə məsuliyyəti artırmaq məqsədilə bundan sonrakı şura iclaslarında hər iki partiya qurumunun gördüyü işlər haqqında məruzələri dinlənəcəkdir.

Məruzəçi qeyd edib ki, partiyanın Naxçıvan Şəhər Təşkilatı bundan sonra da fəaliyyətini Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatı Siyasi Şurasının iclasında qarşıya qoyulmuş vəzifələrə uyğun, partiya işinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində qurmalı, hər bir partiya üzvü şəhərimizin ictimai-siyasi həyatında daha fəal şəkildə iştirak etməlidir.

Müzakirələrdə Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatı Siyasi Şurasının və Naxçıvan Şəhər Təşkilatı şurasının üzvləri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatları Hacıfəxrəddin Səfərlin, Aida Allahverdiyeva, şura üzvləri, ilk partiya təşkilatı sədrləri Tural Haqverdiyev və Çapay Quliyev çıxış ediblər.

Xəbərlər şöbəsi

Yeni Azərbaycan Partiyası Culfa Rayon Təşkilatının növbəti şura iclasında Yeni Azərbaycan Partiyası Culfa Rayon Təşkilatının sədri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı Qadir İbrahimovun məruzəsi dinlənilib. Təşkilatın sədri bildirib ki, rayon təşkilatı fəaliyyətini 2017-ci ilin əvvəlindən yeni iş metodları ilə qurmağa çalışıb, təbliğat-təşviqat işlərini gücləndirib, yerlərdə partiya işlərini yeniləşdirməyə, inkişaf etdirməyə səy göstərib.

Təşkilatın ötən il oktyabrın 24-də keçirilmiş X konfransı barədə məlumat verən Q.İbrahimov vurğulayıb ki, rayon təşkilatının 11 nəfərdən ibarət Gənclər Birliyi, 11 nəfərdən ibarət Qadınlar Şurası fəaliyyət göstərir. Ərazi ilk təşkilat sədrlərinin 24-ü gənc, 12-si qadın, 46-sı ali təhsilli, 9-u orta ixtisas təhsillidir.

Qeyd olunub ki, hazırda rayon təşkilatında 5462 Yeni Azərbaycan Partiyası üzvü var. Onlardan 2577-si qadın, 1708-i gəncdir. Bələdiyyələrdə 145 YAP üzvü fəaliyyət göstərir. 2017-ci ilin 3 ayında 34 nəfər Yeni Azərbaycan Partiyası sıralarına qəbul olunub. Onlardan 32-si gənc, 22-si qadındır.

Qadir İbrahimov deyib ki, rayon təşkilatı öz işini Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatı Siyasi Şurasının 2017-ci il 16 mart tarixli iclasının tələbləri səviyyəsində qurub. Partiya üzvlüyünə qəbula xüsusi diqqət yetirilir, üzvlüyə yeni qəbul olunanlarla iş gücləndirilir, üzvlərlə fərdi iş üstünlük verilir. Ərazi ilk təşkilatlarında gənc və yaradıcı qüvvələrin Yeni Azərbaycan Partiyası sıralarına qəbul edilməsinə diqqət yetirilir.

Məruzə ətrafında müzakirələr olub. İclasda Culfa Rayon İcra Hakimiyyətinin

başçısı, təşkilatın şura və idarə heyətlərinin üzvü Şükür Babayevin çıxışı dinlənilib.

Şura iclasında çıxış edən Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatının icra katibi Anar İbrahimov qeyd edib ki, 2017-ci il 16 mart tarixdə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri, Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan Muxtar Respublika Təşkilatının Sədri cənab Vasif Talıbovun sədrliyi ilə təşkilatın Siyasi Şurasının iclasında partiya strukturları qarşısında 2017-ci il üçün müəyyənləşdirilən əsas istiqamətlər və onlarla bağlı fəaliyyətin qurulması, tapşırıqların yerlərdə yerinə yetirilməsi bütün partiya təşkilatları, o cümlədən Culfa Rayon Təşkilatı üçün başlıca məqsəddir. Partiya təşkilatı sədrinin əsas tapşırıqları olan ideoloji və təşkilatı iş inkişafının reallığına uyğunlaşdırılmalı, partiya üzvləri, xüsusən də yeni qəbul olunan üzvlərlə fərdi iş aparılmalı, Qadınlar Şurasının fəaliyyəti daha da gücləndirilməli, kənd yaşayış məntəqələrində yaradılan şəraitdən maksimum faydalanılmalı istifadə edərək ictimai fəallıq artırılmalı və hər zaman aktual olan partiyanın kadr siyasəti diqqətdə saxlanılmalıdır.

Sonda müzakirə olunan məsələ ilə əlaqədar qərar qəbul edilib.

Hüseyn ŞƏKƏRƏLİYEV

Gömrük xidməti ilə biznes subyektləri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi məqsədilə Naxçıvan Biznes Mərkəzində xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları ilə növbəti görüş olub. Görüşdə gömrük orqanları tərəfindən xarici ticarətin asanlaşdırılması və daxili bazarın qorunması istiqamətində görülən işlər, gömrük ödənişləri zamanı sahibkarlara tətbiq olunan güzəştlər, göstərilən elektron gömrük xidmətləri haqqında məlumat verilib. Əlaqəli dövlət orqanlarının qarşılıqlı fəaliyyətinin də dəyərləndirildiyi tədbirdə iş adamlarının problemləri dinlənilərək həlli yolları müzakirə olunub.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Asəf Məmmədov tədbiri giriş sözü ilə açaraq görüşün mahiyyətindən, müzakirə olunacaq məsələlərin ümumi işə verə biləcək səmərəsindən danışdı. Gömrük sistemində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinin, "bir pəncərə" prinsipinin tətbiqinin, xidmətlərin elektron qaydada həyata keçirilməsinin rəsmiləşdirilməni asanlaşdırmaqla yanaşı, həm də sürətləndirdiyini önə çəkən komitə sədri xarici iqtisadi fəaliyyət iştirak-

Xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları ilə növbəti görüş keçirilib

çılarında dövlətimizin iqtisadi maraqlarını, muxtar respublikanın coğrafi, iqtisadi xüsusiyyətlərini daha əhatəli təhlil etməyi, qanunvericiliyin tələblərini dərinləndirərək öyrənməyi, gömrük əməkdaşları ilə məsləhətləşmələr aparmağı tövsiyə edib.

Tədbirdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadiyyat naziri Famil Seyidov çıxış edərək son illər muxtar respublikada sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinə hərtərəfli diqqət və qayğının göstərildiyini vurğulayıb. Qeyd olunub ki, yaradılmış şərait hesabına daxili bazarda yerli istehsalın çəkisi ildən-ilə artır,

idxal-ixrac əməliyyatlarının tənzimlənməsi mexanizmi muxtar respublika iqtisadiyyatının dinamik inkişafına müsbət təsir göstərir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bəxtiyar İsmayilov yerli istehsalın, o cümlədən xarici ölkələrdən idxal olunan ərzaq və qida məhsullarının, mal-material və avadanlıqların keyfiyyət göstəricilərinə ciddi nəzarət olunduğunu vurğulayaraq, muxtar respublikamızda rəqabətə davamlı məhsul istehsalına xüsusi önəm verildiyini qeyd edib.

Tədbirdə çıxış edən Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin müavini, gömrük xidməti general-mayoru Səhət Həbibbəyli gömrük orqanları tərəfindən sahibkarlıq sahələrinin inkişafının stimullaşdırılması, daxili bazarın qorunması, sənə qaydada dəyişmələrinin qarşısının alınması istiqamətində görülən işlərdən danışdı. Komitənin Maliyyə-tarif şöbəsinin rəisi,

gömrük xidməti mayoru Rafael Əliyev gömrük rüsumlarının hesablanması qaydası və sahibkarlara tətbiq olunan güzəştlər, Statistika və informasiya texnologiyaları şöbəsinin rəisi, gömrük xidməti mayoru Emin Eylazov elektron gömrük xidmətləri barədə məlumat verib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Sahibkarlar Konfederasiyasının sədri Vüqar Abbasov xarici iqtisadi fəaliyyətlə məşğul olan sahibkarlıq subyektlərinin dəstəklənməsi məqsədilə əlaqəli dövlət qurumları tərəfindən görülən işlərin həcmindən daha da artırılması, sahibkarlıq fəaliyyətinin düzgün istiqamətləndirilməsi ilə bağlı təkliflərə çıxış edib və bu cür görüşlərin əhəmiyyətini qeyd edib.

Sonra xarici iqtisadi fəaliyyətlə məşğul olan sahibkarlıq subyektlərinin iştirakı ilə diskussiya olub.

Xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları olan sahibkarlara gömrük rəsmiləşdirilməsi zamanı tələb olunan sənədlər və gömrük-biznes əməkdaşlığının artırılması istiqamətində əsas tövsiyələri özündə əks etdirən məlumat və rəqəmləri paylanılıb.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin mətbuat xidməti

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2017-ci il 7 fevral tarixdə "Akademik Həsən Əliyevin 110 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda deyilir: "Azərbaycanda coğrafiya və torpaqsünaslıq elmlərinin müxtəlif sahələrinin təşəkkül tapmasında, bir sıra yeni elmi istiqamətlərin bugünkü simasının müəyyənləşməsində Həsən Əliyevin müstəsna xidmətləri vardır. Alim bütün zəngin fəaliyyəti boyunca ətraf mühitin mühafizəsi, ekoloji tarazlıq və ölkənin təbii sərvətlərindən səmərəli istifadə üzrə kompleks proqram və silsilə layihələri daim uğurla həyata keçirmişdir".

Həmin sərəncamın muxtar respublikamızda icrasını təmin etmək məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məslisinin Sədri cənab Vəlif Talıbovun 2017-ci il 10 fevral tarixli Sərəncamı ilə "Akademik Həsən Əliyevin 110 illik yubileyinin Naxçıvan Muxtar Respublikasında keçirilməsi ilə əlaqədar Tədbirlər Planı" təsdiq edilib. Tədbirlər planına əsasən il ərzində muxtar respublikada müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Ekologiya elminə böyük töhfələr verən, onun insan sağlamlığındakı rolu barədə sanballı elmi tədqiqatların müəllifi olan Azərbaycan təbiətinin böyük hamisi akademik Həsən Əliyev XX əsrin 70-ci illərində yazırdı: "Ekologiya yaxın gələcəkdə bütün elmləri bir-biri ilə əlaqələndirən nəhəng və möhtəşəm bir çinar ağacını xatırladan fundamental, planetar əhəmiyyətli və çox perspektivli elmə çevriləcəkdir. Ekologiyasız başqa elmlərin inkişafı qeyri-mümkündür". Zaman keçdikdən sonra bu fikir onun çox uzaqgörən bir alim olduğunu bir daha sübut etdi. O, ekologiyada neçə illər sonra baş verəcək prosesləri əvvəlcədən görə bildirdi. Bu yerdə Məhəmməd Peyğəmbərin bir kəlamı yada düşür: "Alimlər dünyanın çırağı, axirətin nurudurlar". Akademik Həsən Əliyev məhz belə alimlərdən biri idi.

Azərbaycan elmi ictimaiyyətinin böyük fəxrlə "Azərbaycan təbiətinin patriarxı" adlandırıldığı akademik Həsən Əliyevin, sözün həqiqi mənasında, həyəcənsiz oxunması mümkün olmayan "Həyəcan təbili" kitabında gəldiyi qənaət çox düşündürücüdür: "İnsanı təbiət yaratmış və öz sərvətlərini səxavətlə onun istifadəsinə vermişdir. 600 min ildən artıqdır ki, müasir insanla təbiət arasında münasibət müəyyən nisbətə davam edir. Bəşəriyyət öz inkişafının yüksək pillələrinə ayaq qoyduqca bu nisbət müəyyən mənada insanların xeyrinə dəyişir. İnsanın sayı artdıqca və texniki vasitələrə daha mükəmməl

miyasının coğrafiya bölməsinin rəhbəri işlədiyi bir vaxtda müvəffəqiyyətə nail olmaq üçün dissertasiyası müdafiə edib.

1945-1949-cu illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunda baş müəllim işləyən Həsən Əliyev respublikamızda torpaqsünaslıq, kənd təsərrüfatı, aqrobiologiya, ekologiya və coğrafiya kimi elm sahələrinin tədqiqatına geniş yer ayırıb.

sürülüb. Bir vaxtlar respublikada fəaliyyət göstərmiş Ətraf Mühitə Nəzarət və Təbiəti Mühafizə Komitəsi, Təbiəti Mühafizə Cəmiyyəti bilavasitə böyük alimin şəxsi təşəbbüsü ilə yaradılıb.

Həsən Əliyevin redaktorluğu ilə çap edilən "Azərbaycan təbiəti" adlı elmi-kütləvi jurnal təbiətimizin mühafizəsinin təbliğində mühüm rol oynayıb. Bu jurnalda təbiət huma-

Həsən Əliyev uzun müddət Azərbaycan SSR Təbiəti Mühafizə Cəmiyyətinin sədri və Azərbaycan SSR Coğrafiya Cəmiyyətinin prezidenti işlədiyi dövrdə Yunanıstan, Polşa, ABŞ, Rumıniya, İsveçrə və sair ölkələrdə, eləcə də Moskva, Sankt-Peterburq, Vladivostok və digər şəhərlərdə keçirilən torpaqsünasların beynəlxalq konqres, qurultay və konfranslarında məruzələrlə çıxış edib.

Akademik Həsən Əliyev muxtar respublikamızın da ekologiyası ilə dərindən maraqlanıb, bu qədim diyarın zəngin təbiətini tədqiq edir, öz dəyərli məsləhətlərini verir, rastlaşdığı neqativ hallara qarşı öz kəskin münasibətini bildirdirdi.

Bu gün qürur hissi keçiririk ki, görkəmli təbiətsünas alimin Naxçıvanın ekoloji mühiti, zəngin təbiətinin qorunması haqqındakı arzuları reallığa çevrilib. Bu sahəyə göstərilən qayğının ifadəsidir ki, bir vaxtlar yaşıl örtük sahəsi ümumi ərazisinin bir faizini belə təşkil etməyən muxtar respublikada bu gün 12 faizdən çox ərazi yaşıllıqlara bürünüb. Qədim diyarda hər ilin yaz və payız inçicliklərində yeni yaşıllıq zolaqları, meyvə bağları salınır, qədim meyvə sortlarının, uzunömürlü ağacların bərpaı diqqətdə saxlanılır.

Azərbaycan Prezidentinin 2003-cü il 16 iyun tarixli sərəncamı ilə muxtar respublikamızın Ordubad rayonunda yaradılmış milli parka akademik Həsən Əliyevin adının verilməsi görkəmli təbiətsünas alimə böyük ehtiramın ifadəsidir. Qeyd edək ki, 2009-cu il noyabrın 25-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə Ordubad Milli Parkının ərazisi Şahbuz, Culfa, Ordubad rayonlarının torpaqları hesabına genişləndirilərək sahəsi 42797,4 hektara çatdırılıb. Həmin sərəncamla milli parkın adı dəyişdirilərək Akademik Həsən Əliyev adına Zəngəzur Milli Parkı adlandırılıb.

Çox mənalı və şərəfli ömür yaşamış görkəmli alim özündən sonra gələn nəsillərə zəngin elmi irs qoyub gedib. 60 ildən çox davam edən elmi yaradıcılıq fəaliyyətində 800-ə qədər elmi məqalənin, monoqrafiyanın, 140-a qədər müxtəlif təyinatlı xəritələrin, xeyli sayda elmi-kütləvi əsərlərin müəllifi olan akademik dünyanın bir çox ölkəsində, o cümlədən 5 qitənin hamısında olub. O, yazır ki, "Öz ölkəmiz qədər mənə xoş təsir bağışlayan ikinci bir ölkə tanımıram. Buranın insanları da, iqlimi də, torpağı, suyu, meşəsi, havası da əvəzolunmazdır. Burada yerin altı tükənməz xəzinə, üstü canlı muzeydir. Qaş kirpiyi, kirkip isə gözü qoruduğu kimi, bizim hər birimiz Allahın bizə bəxş etdiyi bu neməti göz bəbəyimiz tək qoruyalıyıq, onun keşiyində durmalıyıq, qayğısını çəkməliyik... Təbiətin bizə bəxş etdiyi ən qiymətli sərvət torpaqdır. Torpaq bizim "çörək ağacımız" olmaqla yanaşı, həm də yaşayışımızın ibtidasını təşkil edir. Torpaq bizim üçün əzizdir, doğma və müqəddəsdir, torpaq Vətən deməkdir".

✶ Muxtar MƏMMƏDOV

Azərbaycanın elm xəzinəsinə dəyərli töhfələr vermiş görkəmli alim – Həsən Əliyev

Yiyələndikcə təbiətə daha çox təsir edir, onu dəyişdirir, qırır, öz məqsədləri üçün daha geniş istifadə edir, əvəzində isə ona heç nə qaytarmır. Demək, insan təbiətə çox ciddi zərər vurur".

Təbiətimizin böyük hamisinin yaşadığı dövrdə bütün bunlar reallıq idi. Çünki cəmiyyətin sürətlə inkişaf etdiyi bir zamanda təbiətlə insan arasındakı münasibətlərin pozulması və təhlükəli şəkil alması barədə tez-tez söhbətlər gedir, mötəbər tribunallarda ekoloji tarazlığın qorunmasının vacibliyi vurğulanırdı. Alim təbii sərvətlərin mühafizəsini, onlardan səmərəli istifadə edilməsini, xüsusən canlı sərvətlərin qorunmasını ümumilliyə və beynəlxalq məsələ hesab edirdi.

Böyük alim haqqında çoxlu kitablar, məqalələr yazılıb və filmlər çəkilib. Onun 60 illik elmi fəaliyyəti haqqında saatlarla danışmaq olar. Çünki Azərbaycan təbiətinin gözəl mütəxəssisi olan akademik Həsən Əliyev ölkəmizdə təbiəti qorumağın elmi əsaslarını işləyib hazırlamış ilk alimdir.

Ömrünün sonuna kimi çox gərgin və məhsuldar işləyən, Azərbaycan təbiətinin qorunmasından və təbiət elminin inkişafından söz düşəndə adı həmişə birincilər sırasında çəkilən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi, ABŞ-ın Ümumdünya Universitetinin fəxri elmlər doktoru olmuş Həsən Əliyev bu gün də ən xoş və səmimi hisslərlə xatırlanır.

Akademik Həsən Əliyev 1907-ci il dekabr ayının 15-də Zəngəzur qəzasının Cəmərli kəndində dünyaya göz açmışdı. 1924-1930-cu illərdə Naxçıvan şəhərində axşam məktəbini və kənd təsərrüfatı texnikumunu bitirdikdən sonra Gəncədə Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun tələbəsi, 1932-1934-cü illərdə Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Pambıqçılıq İnstitutunun aspirantı olub. 1934-1935-ci illərdə həmin institutun Şirvan zonasında təcridbə stansiyasının direktoru vəzifəsində çalışıb. Bu dövrdə apardığı elmi tədqiqatların onun torpaqsünas, aqrobotanik və ekoloq alim kimi gələcək elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirib. Həsən Əliyev 1941-1943-cü illərdə mühərribənin odu-alovu içərisində keçib, döyüşlərin birində ağır yaralandıqdan sonra cəbhədən tərxis edilib və yenedən elmə qayıdıb. 1943-1944-cü illərdə Azərbaycan Elmlər Akade-

1944-1949-cu illərdə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Torpaqsünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini işləyən alim 1946-1962-ci illərdə Ümumittifaq Torpaqsünaslıq Cəmiyyətinin Azərbaycan filialının sədri kimi də fəaliyyət göstərmiş. Bu dövr Azərbaycan torpaqsünaslıq və aqrokimya elminin hərtərəfli inkişaf mərhələsi kimi qiymətləndirilir. Elə həmin dövrdə – 1949-1952-ci illərdə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Botanika İnstitutuna rəhbərlik edən Həsən Əliyev qısa müddətdə səkkizcildlik "Azərbaycan florası" kitabının hazırlanmasına və çapına qayğı göstərməklə bu işin uğurla başa çatmasına böyük əmək sərf edib. Onun təşəbbüsü ilə həmin institutun əməkdaşları tərəfindən axtarış-tədqiqat işləri aparılaraq respublikamızın 52 rayonunun 318 obyekt sahəsində 2469 nadir abidə ağacların, unikal meşəliklərin olması müəyyən edilib.

1952-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilən və 1957-ci ilə kimi akademiyanın akademik-katibi vəzifəsində işləyən Həsən Əliyev bu vəzifə ilə yanaşı, Torpaqsünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun şöbə müdiri kimi də fəaliyyət göstərmiş.

1968-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Coğrafiya İnstitutuna direktor təyin edilən görkəmli alimin sağlığında bir sıra kitabları xarici dillərə də tərcümə olunub. Təbiətin mühafizəsinin müxtəlif problemlərinə həsr etdiyi çoxsaylı əsərləri ABŞ, Fransa, Yaponiya, Belçika, Almaniya, Vyetnam və əksər Şərqi Avropa ölkələrində nəşr edilib. Məşhur "Qəhvəyi meşə torpaqları" kitabı 1969-cu ildə Yerusəlim Universiteti tərəfindən ingilis dilində çapdan çıxıb. Brüsseldə çap olunan "Azərbaycan SSR-in dağlıq rayonlarında torpaq eroziyasının inkişafı və bu prosesin qarşısının alınması cəhdi" adlı monoqrafiyası da alimə böyük şöhrət qazandırmış.

Təbiətin mühafizəsinə xüsusi diqqət ayıran akademik ilk dəfə respublikamızda həmin problemin həllinin vacibliyi ilə bağlı həyəcan təbilini çalan alimdir. Belə ki, 1957-ci ildə Həsən Əliyevin təşəbbüsü ilə Bakıda Zaqafqaziyada təbiətin mühafizəsinə həsr olunmuş müşavirə keçirilib. Bu müşavirədə ilk dəfə dövlət təbiəti mühafizə xidmətinin yeni təşkilatı formaları, təbiəti mühafizə üzrə komissiyanın fəaliyyəti təhlil edilib və əməli təkliflər irəli

nizmə, mənəvi paklıq, vətənpərvərlik hisslərinin daşıyıcısı kimi öz qiymətini tapıb. Uzun müddət akademiklə birgə "Azərbaycan təbiəti" jurnalının nəşr olunmasında fəaliyyət göstərən Xalq şairi Məhəmməd Araz yazırdı: "Azərbaycan torpaqsünaslıq elmi öz yaranışı, inkişafı, tədqiqat yolu üçün həmişə Həsən Əliyevin ruhuna baş əyməlidir".

Akademikin təşəbbüsü ilə Kürboyu "Qarayazı", "Bəsitçay", "Türyançay", "İsmayılı", "Pirqulu", Kicik Qafqazda "Göygöl", Qarabağ vulkanik yaylasının cənub hissəsində "Qaragöl" və nəslil kəsilmək təhlükəsi olan ceyranların mühafizəsi, artırılması üçün "Şirvan" Dövlət qoruqları yaradılıb.

Həsən Əliyev respublikanı qarış-qarış gəzir, onun gözəlliklərini lentə köçürür və bu lentləri Bakıdan başlayaraq dünyanın əksər ölkələrində keçirilən elmi məclislərdə söylədiyi məruzələrində nümayiş etdirirdi. O, bununla insanlarda təbiətə məhəbbət hissini aşılayırdı. Xüsusilə bu işdə alimin elmi-kütləvi səpkidə yazdığı və 1982-ci ildə çap etdiyi "Həyəcan təbili" kitabının ötən əsrin 50-ci illərindən sonra respublikanın təbiətində baş verən ekoloji problemlərin ölkə ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılması baxımından əhəmiyyəti misilsizdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, yüksək ixtisaslı elmi kadrların yetişməsinə də xüsusi qayğı və diqqət göstərən Həsən Əliyevin rəhbərliyi ilə alimlik dərəcəsi almış neçə-neçə fəlsəfə və elmlər doktorları var və onlar təbiətin müxtəlif sahələrinin aktual elmi problemlərinin araşdırılması ilə bu gün də məşğuldurlar. Yüksək insani keyfiyyətlərə malik olan alimin şəxsi məziyyətlərindən biri də öz dövrünün görkəmli rus alimləri S.B.Zonn, R.V.Kovalyov, V.A.Kovda, İ.P.Gerasimov, İ.A.Krupenikov, Q.B.Dobrovolski və başqaları ilə sıx elmi və dostluq əlaqələri yarada bilməsi idi.

Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası baş redaksiyasının üzvü olmuş akademik Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı kimi də fəaliyyət göstərmiş. Görkəmli alimin xidmətləri həmişə yüksək qiymətləndirilib. O, "Lenin", "Oktyabr inqilabı", "Qırmızı əmək bayrağı", "Qırmızı ulduz", "Birinci dərəcəli Vətən müharibəsi", "Şöhrət" ordenləri və bir çox medallarla təltif edilib. Görkəmli alim Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi, Dövlət mükafatı laureatı idi, Vavilov adına medala layiq görülmüşdü.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyi Şahbuz rayonunda qeyd olunub

təbii işləri üzrə prorektor, dosent Şamxal Məmmədov universitetin keçdiyi inkişaf yoluna nəzər salaraq bildirdi ki, 1967-1968-ci tədris ilində cəmi 3 ixtisas üzrə kadr hazırlığına başlanan bu ali təhsil ocağında hazırda 57 ixtisas üzrə bakalavr, 46 ixtisas üzrə magistr, 31 ixtisas üzrə doktorant hazırlığı aparılır. Prorektor universitetin maddi-texniki və tədris bazası, 108 hektar sahədə yerləşən 16 tədris korpusu, Elektron kitabxana, Konservatoriya, Sosial Xidmət Mərkəzi, Xəstəxana, Olimpiya-İdman Mərkəzi, Baytarlıq Təbabəti Klinikası və Tələbə evi, Mediya mərkəzi və digər struktur qu-

rumları, beynəlxalq əlaqələri, elektron universitet quruculuğu istiqamətində qazandığı uğurlar haqqında ətraflı məlumat verib. Qeyd edib ki, Naxçıvan Dövlət Universiteti 2009-cu ildə Avropa Rektorlar Klubu tərəfindən "Minilliyin universiteti" adına layiq görülüb, 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikasının 30 ali məktəbinin çoxkriteriyalı, beynəlxalq standartlara uyğun reyting cədvəlində birinci yeri tutub.

Universitetin Botanika kafedrasının müdiri, dosent Musa Piriyev,

dosent Xanəli Kərimli ali təhsil ocağının dünyaya inteqrasiyası istiqamətində əldə etdiyi nailiyyətlərdən, Şahbuz rayon ziyalı mühitinin formalaşmasındakı rolundan danışıblar.

Pedaqoji fakültənin tədris işləri üzrə dekan müavini, pedaqogika

üzrə fəlsəfə doktoru, dosent İbrahim Rüstəmov universitetin ilk məzunlarından biri və burada 45 illik elmi-pedaqoji fəaliyyət göstərən alim, ziyalı kimi universitetin müqayisəolunmaz inkişaf yolu keçməsindən iftixarla danışıb.

Ali təhsil ocağının Ümumi təbabət kafedrasının dosenti, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatı Cəbi İsmayilov, Azərbaycan tarixi kafedrasının baş müəllimi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Nadir Hüseyinbəyli, Tibb fakültəsinin dekanı, dosent Elşeyx Əsədov universitetin milli təhsil tarixindəki özünəməxsus yerindən, burada humanitar və tibb elmləri istiqamətində kadr hazırlığının səviyyəsindən danışıblar.

Mehriban SULTAN

Tədbirdə Şahbuz rayon ağsaqqalları və ziyalıları, rayon Təhsil Şöbəsinin nümayəndələri, müəllim və şagirdlər, universitet əməkdaşları iştirak ediblər. Şahbuz Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Araz Məmmədov tədbirdə çıxış edərək Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədri Naxçıvan Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında 14 yanvar 2017-ci il tarixdə imzaladığı Sərəncamın əhəmiyyətindən danışdı, universitetin 50 illik yubileyinin qeyd olunmasını muxtar respublikada elmə və təhsilə göstərilən yüksək diqqətin bariz nümunəsi olduğunu vurğulayıb.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin

Bu gün ölkəmizdə uşaqlar dünyanın ən şirin varlıqları kimi xüsusi qayğı görür, nağıllardakı saraylara bənzəyən bağçalara, məktəblərə gedir, hər cür şəraitlə təmin olunmuş yaradıcılıq mərkəzlərində vaxtlarını şən və qayğısız keçirir, incəsənətin və idmanın müxtəlif növləri ilə məşğul olurlar, ən müasir səhiyyə ocaqlarında müayinə olunurlar, müalicə alırlar, cəmiyyətdə faydalı, vətənpərvər bir şəxsiyyət kimi formalaşurlar. Uşaqların dünyaya pəncərəsi sayılan bağçalarda bu gün onların hərtərəfli böyüməsi, təlim-tərbiyəsinin günün tələbləri səviyyəsində qurulması və sağlamlıqlarının qorunması məqsədilə lazımi şərait yaradılıb.

Əvvəllər necə idi?

Təbii ki, bunu sovet dövründə, eləcə də ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində belə müəssisələrdə çalışmış insanlar və uşaqların bu məkanlara etibar etmiş valideynlər daha yaxşı bilər.

O dövrdə uşaq bağçasına iki övladını əmanət etmiş valideynlərdən Naxçıvan şəhər sakini, təqaüdcü müəllim Solmaz Rzayevanın yaddaşında qalanlardan: “Övladlığımın hər ikisini səhər bağçaya aparanda çox zaman müşkülə üzlaşmışım. Demək olar ki, hər gün uşaqların əlindən tutub zorla yayda isti, qışda soyuq bağçaya aparmaq məcburiyyətində qaldığımdan, çox zaman orada səsimi də çıxara bilmirdim ki, birdən uşaqları incidirlər. Ancaq mənə uşaqları bağçadan uzaqlaşdıran səbəblər çoxdan məlum idi; bağçalardakı şəraitsizlik, qeyri-peşəkar tərbiyəçilər, diqqətsizlik, etinasızlıq. İşə gedən valideyn kimi uşaqların etibarlı bir yerdə olmasını istəyirdim. Ancaq köhnə, uçur-sökük binası olan bağçada bu zəmanəti kim verə bilərdi ki? Uşaqların yaxşı qidalanmasını, təmiz, isti otaqlarda yatdırılmasını tələb etməyin heç yeri də yox idi. Bəzən uşaqlar bağçadan qayıdanda elə ac olurdular ki, bu vəziyyəti görəndə onları bağçaya göndərdiyim üçün öztümü qınayırdım. Təbii ki, bunlar mənim kimi bütün valideynləri narahat edirdi. Ancaq indi hər şey yaxşıya doğru tam dəyişilib. Nəvəm Əlini Naxçıvan şəhərindəki 7 nömrəli bağçaya aparıram. Hər tərəfi gül kimi təmiz, kollektiv gülərlə bağçalarda uşaqları rəngbərəng oyuncaqlarla oynayan görəndə ürəyim dağa dönür. Ancaq istər-istəməz o günlər də yada düşür, öz-özümə, – kaş ki mən də o vaxtlar övladlarımla belə şəraiti olan məkanlara əmanət edə biləydim, deyirəm”.

O illərdə uşaq bağçalarındakı yarıtmaz şəraitin daha bir şahidi olan şəhər sakinlərindən İradə Əliyeva isə deyir ki, uzun müddət memar kimi fəaliyyət göstərmiş. Uşağının bağçada cəmiyyətə hazırlanması, məktəbəqədər hazırlıq kursu keçməsi, digər uşaqlardan fərqli xüsusiyyətinin nə olduğunu, istedadının ortaya çıxarılması ən böyük arzusu olub. Ancaq o illərdə uşaqların istedadının üzə çıxarılması üçün heç bir şey göstərilmədiyindən bu arzusu, necə deyirlər, elə arzu olaraq da qalıb, reallaşmasına nə imkan olub, nə də məktəbəqədər müəssisələrdə çalışanların həvəsi və bacarığı: “Övladımın 3 yaşında olduğunda düşündüm ki, artıq onun min bir nazını çəkən nənə-babasımdan ayrılıb bağçaya qoymaq vaxtıdır. Təbii ki, onun gələcəyi ilə bağlı min bir xəyal quraraq, öz ələmdə xeyli araşdırmadan sonra bir bağça düşünmüşdüm. Ancaq oğlumun qismətinə bütün həmyaşıdları kimi bərhad və tozlu-torpaqlı həyatı, kirli döşəməsi, neft qoxusu verən otaqları olan bir bağça düşdü. Bu bağçada tibbi xidmətdən söhbət belə, gedə bilməzdi. Yaxşı yadımdadır, hansısa bir xəstəxanadan gələn uşaqların peyvənd etmişdilər, bir iynədən bütün uşaqların peyvəndlənməsində istifadə olunmuşdu. Həmin vaxt oğlum uzun müddət xəstəlikdən əziyyət çəkdi”.

Bəli, o dövrdə uşaqların bağçalara

Ölkəmizin sabahı gələcəyimiz olan uşaqların necə tərbiyə edilməsindən asılıdır

əmanət edən valideynlərin əksəriyyəti ilə söhbət zamanı, dünənki şəraitlə bugünkü mövcud vəziyyəti müqayisə edəndə maraqlı mənzərə ortaya çıxır. Bu baxımdan daha bir həmsöhbətim, hazırda təqaüddə olan Aytən Rüstəmovanın xatirələri çox maraqlıdır: “Övladımı yüz xahiş-minnətlə uşaq bağçasına yazdırıb, ertəsi gün oraya aparanda 4 yaş olmasına baxmayaraq, onu 5 yaşlılar, yəni məktəbhazırlıq qrupuna apardılar. Fikirləşdim ki, uşaq özündən böyüklərlə bacarmayaca. Az sonra məlum oldu ki, həmin qrupda 2, hətta 1 yaşlarında uşaqlar da var. Sən demə, müəllimin və ya texniki işçinin tanış olan valideynlər uşaqları hansı qrupa istəsələr, yazdırı bilərlərmiş. Bağçada musiqi dərsləri verilsə də, bu dərslərdə iştirak edə bilməyən, ancaq bunu çox istəyən uşaqların narahatlığı musiqi müəllimini qətiyyətlə narahat etmir, onların bu dərslərə cəlb edilməsi üçün hər hansı bir şey göstərmirdi. Hərdən bir evə bir bənd şeir verib, səhəri gün onu əzbər söyləməyi tələb edirdilər, bunu elə oradaca öyrətmək üçün isə hər hansı bir iş görülmürdü. Belə olan halda uşağın həyata hazırlığı, psixoloji inkişafı məsələsindən heç danışmağa dəyməzdi. Bu cəhətdən vəziyyət olduqca pis idi. Övladımın getdiyi bağ-

son illərdə uşaq bağçalarına valideynləri tərəfindən əmanət edilən uşaqların sayı qat-qat artıb. Əsas səbəblərdən biri də budur ki, bu gün bağçalarda resurslar, kadrların səviyyəsi müasir dövrün tələblərinə cavab verir, bu müəssisələrin sosial funksiyaları əhatəli, maddi-texniki bazası güclü, proqramlar tamamilə müasirdir. Tərbiyə prosesində ən müasir metodlardan və vəsaitlərdən istifadə edilir. Bu gün uşaqlar bağçada şəxsiyyət kimi formalaşır, hər bir uşağa fərdi psixologiyasına görə münasibət göstərilir. Məktəbəqədər müəssisələrdə çalışanların hazırlıq səviyyəsi müasir tələblərə cavab verir, bu sahədə yeni texnologiyalar tətbiq olunur, müəllim və tərbiyəçilər kurslara cəlb edilir, müasir metodikaları mənimsəmiş kadrlar uşaqlarla məşğul olurlar. Uşaqların tərbiyəsinə, sağlamlığına və qidalanmasına ciddi diqqət yetirilir. Müxtəlif yaş qruplarından olan uşaqlarla metodik

oritet istiqamətlər sırasındadır. Son illər muxtar respublikada tikilən, yaxud yenidən qurulan məktəbəqədər təhsil müəssisələrində müasir şərait yaradılıb, bağçalarda qrup, yataq və oyun zalları, valideynlər üçün gözləmə otağı, tədbirlər zalı, metodist və tibb otaqları, dərziləmə və camaşırxana otaqları, idman və əyləncə qurğuları istifadəyə verilib.

Həyata keçirilən tədbirlər sırasında uşaqların qidalanması sahəsində görülən işlər xüsusi yer tutur. Bu gün valideynlərin əsas razılıq etdikləri

yolunun uğurla davam etdirilməsidir. Dahi rəhbərimiz gələcəyimiz olan uşaqlara daim qayğı göstərirdi. Bu gün də o siyasət davam etdirilir. Valideyn olaraq sevindirir ki, gələcəyimiz olan uşaqlar dövlətimizin himayəsi altındadır”.

Naxçıvan şəhərindəki 3 nömrəli uşaq bağçasına övladını əmanət edən şəhər sakini Sona Əliyevanın dediklərindən: “Ötən il həyat yoldaşım ilə qızım İlkanəni bağçaya aparmaq qərarına gəldik və mən həmin günün sabahı bağçanın müdiriyyətinə müraciət etdim. Elə o gün mən müsbət

cavab aldım və müvafiq sənədləri hazırlayaraq qədim etdim. Bir gün sonra isə qızımı bağçaya apardım, oradakı şəraitlə də tanış oldum. Hər bir otağın incə bir zövqlə işlənməsi məni valeh etdi. Sözlün düzü, bir-iki gün müddətində qızım bağçaya getməyə çətinlik çəksə də, sonradan oradakı şərait, müəllimlərin gülər üzü onu bu məkana alışırdı. Artıq bir ildir ki, övladımı bu bağçaya əmanət etmişəm və bu, mənim və həyat yoldaşımın işini xeyli asanlaşdırıb. Həm rahat işimiz gedirik, həm də övladımın düzgün qidalanması, istirahət rejimi baxımından tam arxayın olur. Onu da deyim ki, bu bağçada əsl ev şəraiti yaradılıb, bir-birindən dadlı yeməklərlə uşaqlar qidalanırlar, qışda isti otaqlarda, tərtəmiz yataqda yatırırlar. Övladımın sağlamlığından da tam əminəm. Çünki bağçada mütəmadi olaraq uşaqlar tibbi müayinədən keçirilir. Buna görə də dövlətimizə, biz valideynlər üçün bu şəraiti yarananlara minnətdaram”.

Bu gün muxtar respublikada valideynləri işləyən, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan ailələrdə böyüyən və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların bağçalara üz tutması xüsusilə qeyd olunmalıdır. Bu, xüsusilə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların erkən yaşlarında cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin edir, onların ailələrinə mənəvi dəyər verir.

Bu gün muxtar respublikada valideynləri işləyən, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan ailələrdə böyüyən və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların bağçalara üz tutması xüsusilə qeyd olunmalıdır. Bu, xüsusilə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların erkən yaşlarında cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin edir, onların ailələrinə mənəvi dəyər verir.

ləşdikləri çətinliklərə son qoyub. Bu gün uşaq bağçalarında cəmiyyət və ölkə üçün yararlı vətəndaş kimi yetişdirilən uşaqlar gələcəkdə orta təhsillərini də müvəffəqiyyətlə başa vuraraq dövlətimizin gələcək inkişafında yaxından iştirak edəcəklər. Çünki onlara təkcə təhsil və tərbiyə verilmir, həm də uşaqlar milli dəyərlərimizə, adət-ənənələrimizə sadiq qalmaqda tərbiyə olunurlar, vətənpərvər böyüdürlər.

Uşaqların effektiv məktəbəqədər təhsil alması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanılır. Uzun illər məktəbəqədər müəssisədə müəllim işləmiş Adilə Əlimərdanovanın dediklərindən: “Valideynlər çətinlik çəkmədən müxtəlif fəaliyyət sahələrində çalışırlar. Xüsusən də məktəbəqədər təhsil qadınların məşğulluq göstəricilərinə müsbət təsir edir. Bu da gənclərin sosial rifahının yüksəlməsinə şərait yaradır. Tikilən uşaq bağçaları, açıldığı deyir ki, öz müasir görünüşü və təminatı ilə əvvəllər bizim oxuduğumuz ali məktəblərdən də öndədir. Bilirsiniz, bütün bunların bir səbəbi var. O da ulu öndərimizin

çanın binası rütubətli idi, hətta yağış yağanda damırdı. Bütün bunlardan bezib, uşağı bağçaya aparmadım. Ancaq indi bütün bu cür hallar aradan qaldırılıb. Nəvələrim evimiz qədər etibar etdiyimiz müasir bağçalara gedir. Hər bir uşağa valideyn qədər qayğı göstərilir, düzgün tərbiyə edilir. Bu da müstəqil dövlətimizin bu sahəyə diqqət və qayğısının nəticəsidir”.

Həmsöhbətlərimin xatirələri o qədər də ürəkəcan olmasa da, o dövrün uşaq bağçalarının mənzərəsini gözələrimin önünə gətirir, uşaqlıq çağları o dövrə təsadüf edənlərin hansı şəraitə malik olan bağçalarda tərbiyə edildiklərini təsəvvürümdə canlandırır.

Və bu gün...

Bu gün vəziyyət tamamilə başqadır. Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində hər cür şəraitə malik məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin – uşaq bağçalarının sayı ilbəl artır. Bu bağçalarda körpə balalarının əvvəlcə həyata, yəni ətraf mühitə uyğunlaşmasına, potensiallarının tam üzə çıxarılmasına kömək edilir. Uşaqların orta məktəbə hazırlanmasına isə xüsusi diqqət yetirilir. Bu səbəbdendir ki,

işin aparılmasına, pedaqoji sahədə olan nailiyyətlərdən, yeniliklərdən və qabaqçılıq iş təcrübələrindən istifadə edilməsinə xüsusi önəm verilir. Bununla yanaşı, tərbiyəçilərin pedaqoji iş qabiliyyətinin yüksəldilməsi, əyani vasitələrdən və yeni interaktiv təlim metodlarından istifadə, eləcə də uşaqların sağlamlığı və qidalanması da daim nəzarətdə saxlanılır.

Ən sərfəli sərmayə uşaqların təhsilinə, gələcəyinə qoyulan sərmayə hesab edilir. Bu baxımdan muxtar respublikada uşaqlara göstərilən qayğı özünəməxsus çalarları ilə seçilir, onların layiqli vətəndaş kimi formalaşdırılması, hər cür qayğı ilə əhatə olunması dövlətin başlıca sosial vəzifəsi kimi qiymətləndirilir. Uşaqların sosial ehtiyaclarının hərtərəfli təmini, onların yüksək mənəvi mühitdə, milli dəyərlər əsasında tərbiyəsi, təhsil olaraq layiqli şəxsiyyət kimi yetişməsi diqqət mərkəzində saxlanılır. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafının, onların şəxsiyyətinin hərtərəfli formalaşmasının və məktəbə hazırlanmasının təmin edilməsi, uşaqların yaradıcılıq mühitində böyüməsi üçün zəruri şəraitin yaradılması pri-

cavab aldım və müvafiq sənədləri hazırlayaraq qədim etdim. Bir gün sonra isə qızımı bağçaya apardım, oradakı şəraitlə də tanış oldum. Hər bir otağın incə bir zövqlə işlənməsi məni valeh etdi. Sözlün düzü, bir-iki gün müddətində qızım bağçaya getməyə çətinlik çəksə də, sonradan oradakı şərait, müəllimlərin gülər üzü onu bu məkana alışırdı. Artıq bir ildir ki, övladımı bu bağçaya əmanət etmişəm və bu, mənim və həyat yoldaşımın işini xeyli asanlaşdırıb. Həm rahat işimiz gedirik, həm də övladımın düzgün qidalanması, istirahət rejimi baxımından tam arxayın olur. Onu da deyim ki, bu bağçada əsl ev şəraiti yaradılıb, bir-birindən dadlı yeməklərlə uşaqlar qidalanırlar, qışda isti otaqlarda, tərtəmiz yataqda yatırırlar. Övladımın sağlamlığından da tam əminəm. Çünki bağçada mütəmadi olaraq uşaqlar tibbi müayinədən keçirilir. Buna görə də dövlətimizə, biz valideynlər üçün bu şəraiti yarananlara minnətdaram”.

Bu gün muxtar respublikada valideynləri işləyən, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan ailələrdə böyüyən və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların bağçalara üz tutması xüsusilə qeyd olunmalıdır. Bu, xüsusilə sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların erkən yaşlarında cəmiyyətə inteqrasiyasını təmin edir, onların ailələrinə mənəvi dəyər verir.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri cənab Vasif Talbov demişdir: **“Uşaq bağçalarının yaradılması, onların fəaliyyətinin təmin olunması məktəbəqədər təhsilin düzgün təşkili ilə yanaşı, həm də ailələrə dəstəkdir. Valideynləri işləyən uşaqlar, eyni zamanda xüsusi qayğıya ehtiyacı olan ailələrdə böyüyən uşaqlar bağçada təlim-tərbiyə alır, onların məktəbəqədər tərbiyəsi düzgün təşkil olunur. Bu mənada bağçaların yaradılması və fəaliyyətinin təmin edilməsi həm də işləyən və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan ailələrə göstərilən dövlət qayğısı kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır”.**

Ölkəmizin inkişafında özünəməxsus yeri olan qədim diyarımızda görülən işlər öz müasirliyi, mədəni irsə bağlılığı, adət-ənənələrin qorunub saxlanılması baxımından həmişə fərqlənib. Bu tendensiya uşaqlara olan münasibətdə də özünü göstərir.

